

ČESKÉ VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ: VÝZKUM A TEORETICKÉ SOUVISLOSTI

Václav Tvarůžka

KUNŠTÁT, D., ČERVENKA, J., HORÁKOVÁ, N., JEŘÁBEK, H., KALVAS, F., ŠAMANOVÁ, G., ŠKODOVÁ, M., ŠUBRT, J., NEČAS, V., VINOPAL, J. *České veřejné mínění: výzkum a teoretické souvislosti*. Vydal Sociologický ústav Akademie věd české republiky. Praha 2006. ISBN 80-7330-081-8.

Publikace „České veřejné mínění: výzkum a teoretické souvislosti“ je souborem statí věnovaných problematice médií, jejich vlivu na české veřejné mínění. Ve své pedagogické práci jsme jako učitelé neustále konfrontováni s názory veřejnosti. Je to přirozené, neboť učitelé z podstaty své práce ovlivňují žáky a svou činností se podílejí na klimatu společnosti. Metodologie výzkumu veřejného mínění má řadu společných rysů s výzkumem pedagogickým. Výraz „veřejné“ neoznačuje jen subjekt (mínění), totiž veřejnost, ale i povahu a oblast názorů, o něž se jedná. Veřejné mínění je mnohdy chápáno především jako politický problém. My pedagogové se však na problematiku veřejného mínění můžeme dívat s přihlédnutím k našemu společenskému působení. Každý ředitel školy je dnes postaven před problematiku, jak udržet kvalitu vzdělávání a zároveň přízeň veřejnosti. Školství je věcí veřejnou a učitel stejně tak jako politik v médiích se svou prací jistým způsobem podílí na společenském klimatu jen s tím rozdílem, že jeho práce je zacílená velmi úzce na žáka a její výsledky jsou silně individualizovány. V této publikaci je výstižně definován pojem veřejnost. Mimo jiné je zde popsán vývoj výzkumu veřejného mínění a je zde stručně charakterizována modernistická teorie soudobého německého autora Jürgena Habermase. Dále je zde popsán rozdíl mezi přístupem nominalistickým, realistickým, monistickým, pluralistickým a dalšími. Spoluautor Hynek Jeřábek podrobně popisuje Lazarsfeldovu metodologii výzkumu veřejného mínění a v jednotlivých kapitolách se zabývá odhalováním falešných korelací, analýzou latentních struktur, kontextovou analýzou.

Velice zajímavou kapitolou je kapitola „Standardizované dotazování: kognitivní a komunikační aspekty“, kde se autor zabývá současnou praxí výzkumu veřejného mínění, realitou situace dotazování, vlivy které působí během dotazování, a důsledky pro kvalitu výzkumu. Tyto kapitoly jsou velmi inspirativní

pro všechny odborníky zabývající se pedagogickým výzkumem. Jako jednu pro učitele důležitou kapitolu bych uvedl kapitolu „Média a veřejnost“. Jako pedagogové se setkáváme s jevem, kdy média a mediální obraz zkreslují realitu. Mediální obraz je mnohdy naprosto umělým světem, který určuje lidem priority, hodnoty, a mnohdy si lidé ani neuvědomují jeho moc a důsledky. Hodnota této kapitoly spočívá právě v tom, že odhaluje svět informací tak, že učitelé se mohou na svět podívat „pravdivě a nezkresleně“. Zdravá míra skepse k mediálnímu obrazu je pro učitele a vychovatele určitě přínosem. Na základě srovnání autoři vzpomínají krizi v České televizi na přelomu let 2000 až 2001 a uvádějí, že důvěra v média vzrostla téměř na dvaasedmdesátiprocentní úroveň. Popisují zde problematiku srovnávání důvěry mezi jednotlivými médii. Je vidět, že i „krize v instituci“ dokáže důvěru posílit a pravda má svou sílu. Kéž by se tak dělo i v oblasti pedagogické a překonávání určitých krizí bylo posílením důvěry veřejnosti. Pokud si položíme otázku, jakou má veřejnost důvěru k učitelům, dostaneme se k zajímavým úvahám, které lze dále rozvíjet. Slovo médium pochází z latiny a znamená prostředek, prostředníka, zprostředkující činitel. Škola, kde učitelé a žáci rovněž vytvářejí komunikační prostředí, předává pravdy a hodnoty. Autoři hovoří o tom, že média jsou tzv. „čtvrtým pilířem demokracie“. V širším pohledu by tato pravda měla platit rovněž pro školu.

V této publikaci naleznete rovněž reflexi sociálně ekonomických témat, která popisují roli veřejného mínění ve společenských procesech a také pojednání o hodnotových prioritách české společnosti.

Tato publikace je publikací odborně zaměřenou a doporučuji ji všem pedagogům, kteří provádějí pedagogický výzkum a chtějí se inspirovat pohledem trochu odlišným, nicméně intelektuálně obohacujícím.